

בש"פ 2266/22 - בנימין זאבי נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 2266/22

לפני: כבוד השופט ד' מינץ

העורר: בנימין זאבי

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערר על החלטת בית המשפט המחוזי בירושלים
(השופט א' רובין) מיום 30.3.2022 במ"ת
5925-12-21

תאריך הישיבה: י"ב בניסן התשפ"ב (13.4.2022)

בשם העורר: עו"ד רצון דרחי; עו"ד שרון בן שפר

בשם המשיבה: עו"ד מורן פולמן

החלטה

ערר על החלטת בית המשפט המחוזי בירושלים (השופט א' רובין) מיום 30.3.2022 במ"ת 5925-12-21 בה נדחתה בקשת העורר להורות על שחרורו ממעצר עד אשר יתקבל תסקיר מעצר בעניינו.

1. ביום 3.12.2021 הוגש נגד העורר כתב אישום המייחס לו עבירת רצח תוך ביצוע עבירה לפי סעיף 300(א)(3) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין)(בנוסחו בעת האירוע). בתמצית שבתמצית, על פי

המפורט בכתב האישום, ניסים שטרית (להלן: המנוח) נחשד על ידי גורמים הקשורים לקהילת "שובו בנים" (להלן: הקהילה) אשר בראשה עומד הרב אליעזר ברלנד (להלן: ברלנד), כמי שקיים מפגשים עם נשים בניגוד לנורמות הדתיות של אנשי הקהילה. במועד שאינו ידוע למשיבה, הורה ברלנד לעורר ולבני קהילה אחרים לגרום למנוח באמצעות איום והכאה "לחזור בתשובה" ולחדול מלהיפגש עם נשים. על מנת ליישם הנחיה זו, קשרו העורר ובני קהילה אחרים ובהם ברוך שרביט (להלן: שרביט) קשר לחטוף את המנוח, לאיים עליו ולהכות אותו, ובכך לגרום לו לחדול מלהיפגש עם נשים. בהמשך לכך, ביום 23.1.1986 העורר, שרביט ואחרים כפו על המנוח בתרמית, בכוח ובאיומים להגיע אל יער אשתואל, שם היכו אותו בידיהם עד למותו וקברו אותו במקום. לאחר קבורתו נסעו העורר, שרביט ואחרים לירושלים, שם עדכנו את ברלנד כי הכאת המנוח הסתיימה במותו. שרביט הועמד גם הוא לדין בכתב אישום נפרד בגין אותה עבירה.

2. בד בבד עם הגשת כתבי האישום הגישה המשיבה בקשות למעצרו של העורר ושרביט עד לתום ההליכים המשפטיים נגדם. ביום 10.3.2022 קבע בית המשפט המחוזי כי קיימות ראיות לכאורה לביסוס המיוחס לעורר בכתב האישום, המבוססות בעיקרן על הודעות שמסר שרביט במשטרה בהן הודה במיוחס לו והפליל את העורר. בתוך כך דחה בית המשפט טענות משפטיות שונות שהעלה העורר לעניין האפשרות להרשיעו בעבירה שיוחסה לו. בית המשפט גם הוסיף כי קיימת עילת מעצר הואיל ולא עלה בידי העורר לסתור את חזקת המסוכנות הסטטוטורית העומדת נגדו. עם זאת, נקבע כי חרף המסוכנות הגבוהה הגלומה במי שנחשד בביצוע עבירת הרצח המחייבת ככלל מעצר עד תום ההליכים, במקרה זה חוברות להן יחדיו מספר נסיבות המצדיקות, כחריג מהכלל ומבלי לגרוע מחומרת המעשים המיוחסים לעורר, שלא לשלול על הסף את אפשרות שחרורו לחלופת מעצר: מדובר בעבירה שבוצעה לפני שנים רבות ומאז לא ביצע העורר כל עבירה אחרת; גם לפני ביצוע העבירה המיוחסת לו היה עברו הפלילי נקי; הוא אינו צעיר; והיסוד הנפשי בעבירה המיוחסת לו אינו יסוד של כוונה או כוונה תחילה להמית את המנוח, ולכך יש משקל מסוים בהערכת המסוכנות הנשקפת ממנו. נוכח האמור, ועל מנת שתיפרש לפניו התמונה המלאה, הורה בית המשפט לשירות המבחן לערוך תסקיר מעצר אשר יוגש עד ליום 31.3.2022. דיון נוסף נקבע ליום 3.4.2022.

3. אלא שביום 28.3.2022 הגיש שירות המבחן בקשת דחייה להגשת התסקיר עד ליום 5.5.2022. העורר מצדו טען כי אמנם אין לכפות על שירות המבחן להגיש את תסקיר המעצר במועד מוקדם יותר, אולם לא ניתן להשלים עם העובדה שעל אף קביעתו המפורשת של בית המשפט לפיה לא ניתן לשלול את האפשרות לשחרר את המשיב לחלופת מעצר, הוא יוסיף לשהות מאחורי סורג ובריח לעוד פרק זמן לא מבוטל. על כן ביקש העורר כי הדיון שנקבע יותר על כנו על מנת לאפשר לו להשלים את טיעונו ועל מנת שבית המשפט יוכל להתרשם בעצמו מהחלופה המוצעת.

4. ביום 30.3.2022 קבע בית המשפט כי הואיל ומיוחסת לעורר עבירה המלמדת על מסוכנות לא זניחה כלל, נדרש תסקיר בטרם יוכל להכריע סופית בשאלת חלופת המעצר. זאת לא רק לשם בחינת המפקחים אלא לשם בחינת כלל הנסיבות החשובות לצורך ההכרעה האמורה. אשר על כן, וחרף התנגדות העורר, הדיון בעניינו נדחה ליום 2.5.2022 תוך שנקבע כי התסקיר יוגש עד למועד זה.

5. מכאן הערר שלפני. העורר טען כי הוא מודע לכך שמדובר בערר על "החלטת ביניים" שאינה סותמת את הגולל על שאלת מעצרו, ולכך שערכאת הערעור תידרש לערר מעין זה רק בהתקיים נסיבות מיוחדות המצדיקות זאת. אלא שלעמדתו הן "נסיבות המעשה" והן "נסיבות העושה" עולות כדי נסיבות מיוחדות. באשר לנסיבות המעשה, העורר הצביע על כך שהיסוד העובדתי של העבירה הוא בהכאתו של המנוח בידיים, מבלי שהתוקפים הצטיידו מראש בחפץ קר או בנשק חם; שהיסוד הנפשי הנטען הוא גרימת מוות באדישות שכן כלל לא חפצו במותו; ושמועד ביצוע העבירה ארע

לפני 37 שנים. באשר לנסיבותיו האישיות, העורר הצביע על כך שהוא אבא וסבא ובקרוב ימלאו לו 70 שנה; שבמשך כל חייו מעולם לא הסתבך עם החוק ושלח ידו בפלילים; מיום ביצוע העבירה ועד למועד מעצרו לא פגע באיש; שהוא עזב את הקהילה לפני עשרות שנים ואינו נתון מאז למרותו של ברלנד; ושברלנד עצמו העיד בהודעתו במשטרה כי העורר אמר לו שהוא מזועזע מהמעשה ודבר זה גרם לו למשבר אמון איתו. העורר ציין כי אמנם ראוי להיעזר באבחון של שירות המבחן ביחס לכל נאשם המובא לבית המשפט, אולם מקום שבו תוצאתו הסופית של ההליך ברורה למדי אין מקום להכביד על שירות המבחן. לעמדתו, עניינו הוא אחד מאותם מקרים שבהם ניתן להסתפק בחלופת מעצר שבית המשפט יעמוד על טיבה בעצמו אף מבלי להיזקק לחוות דעת של שירות המבחן. בטיעוניו הצביע בא-כוחהעורר על שורה של פסקי דין התומכים לגישתו בטענותיו, ובכלל זה מקרים בהם נאשמים להם יוחסו עבירות חמורות שבוצעו שנים רבות לפני העמדתם לדין שוחררו לחלופת מעצר.

6. המשיבה התנגדה לערר. לא רק שמדובר בערר על החלטת ביניים, אלא שתסקיר שירות המבחן דרוש לגופו של עניין על מנת לשפוך אור על האדם שהיה נכון לפני 36 שנים לרצוח אדם אחר באמצעות הכאתו בידים. מה גם, שעצם ביצוע עבירה של המתת אדם באופן זה מצביע על מסוכנות רבה. על כך יש להוסיף כי העורר שתק בחקירתו וגם מטעם זה לא ניתן לעמוד על טבעו, על מעשיו היום ועל האופן שבו הוא מתייחס לעבירה שביצע בעבר. אכן האירוע התרחש מלפני עשרות שנים והיום העורר בא בימים, אך חלוף הזמן לא מקהה את המסוכנות הנשקפת ממנו. לפיכך דין הערר לדחייה.

7. רב הנסתר על הגלוי.

8. המקרה שלפני הוא אכן "ערר ביניים" אליו יידרש בית משפט זה רק בהתקיים נסיבות מיוחדות המצדיקות זאת, ובהן כאשר נפלה טעות ברורה הנוגעת לקיומה של עילת מעצר או לקיומן של ראיות לכאורה, או כאשר מתעורר חשש ממשי כי מעצר העורר אינו חוקי מסיבה אחרת (ראו: בש"פ 4561/21 אבו עסב נ' מדינת ישראל, פסקה 4 (6.7.2021); בש"פ 460/19 דינקו נ' מדינת ישראל, פסקה 3 (20.1.2019); בש"פ 5145/18 פייסמן נ' מדינת ישראל, פסקה 4 (9.4.2018); בש"פ 6476/17 יוסף נ' מדינת ישראל, פסקה 5 (20.8.2017)). כפי שאפרט להלן, לא מצאתי כי במקרה זה קיימות נסיבות מיוחדות המצדיקות התערבות בהחלטת בית המשפט המחוזי.

9. נוכח קיומן של ראיות לכאורה להוכחת עבירת הרצח, עליהן אין חולק, נקודת המוצא היא כי עובדות כתב האישום מקימות נגד העורר חזקת מסוכנות סטטוטורית מכוח סעיף 21(א)(1)(ג)(4) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996. העורר מואשם בעבירת רצח אשר בוצעה בצורה אכזרית תוך שימוש בלימות חמורה. על פי המתואר בכתב האישום, במסגרת אירוע רב-שלבי ורב-משתתפים לקח העורר חלק פעיל הן במהלך תכנון המעשים והן בשלבי הביצוע השונים, לרבות בשלב הכאת המנוח עד מותו ובקבורתו לאחר מעשה.

10. אמנם, אף כאשר עסקינן בעבירת הרצח ובהתקיים עילה למעצר הנאשם, נדרש בית המשפט לבחון האם ניתן להשיג את תכלית המעצר בדרך שפגיעתה בחירות הנאשם פחותה (ראו: בש"פ 6304/20 אלפסי נ' מדינת ישראל, פסקה 6 (17.9.2020)). עם זאת, הכלל הוא כי רק במקרים נדירים ויוצאי דופן ניתן יהיה להסתפק בחלופה למעצרו של מי שמואשם בעבירת הרצח (וראו: בש"פ 6242/18 מדינת ישראל נ' פלוני, פסקה 9 (4.10.2018) (להלן: עניין פלוני)). בענייננו, מבלי להביע עמדה לגופו של עניין, סבורני כי צדק בית המשפט המחוזי בקבעו כי לצורך בחינת העניין בכללותו נדרש לערוך תסקיר מעצר לגבי העורר. אין בנסיבותיו הייחודיות של מקרה זה, ובכללן גילו המבוגר של העורר

וחלופ הזמן מביצוע העבירה, כדי להוות בסיס למתן החלטה מאוזנת המשקללת את כלל הנתונים הרלוונטיים. עריכת תסקיר בעניינו של העורר עשויה לשפוך אור על טיבו ועל טבעו ולסייע בפרישת תמונה מלאה ביחס אליו. באמצעות התסקיר ניתן יהיה לעמוד על כל הנתונים שהם אלומים לעת הזאת - אופיו של העורר, מה עשה ובמה עסק במשך השנים מאז האירוע, מהי התייחסותו לאירוע לעת הזאת וגם במבט לאחור, ועוד. כל זאת, לשם מציאת איזון בין הפגיעה בחירותו לבין האינטרס הציבורי של שלום הציבור וביטחונו על רקע המסוכנות הנשקפת ממעשיו המתוארים בכתב האישום - על אף שבוצעו לפני זמן רב.

11. בשולי הדברים אציין את המובן מאליו. העובדה שקיימים מקרים אחרים בהם שוחררו נאשמים לחלופת מעצר גם בעבירות חמורות בשל כך שחלפו שנים רבות מאז בוצעו העבירות ועד העמדתם לדין, אינה מהווה נימוק מכריע. כל מקרה נדון לגופו לפי נסיבותיו ואין הכרח ללמוד מאחד מהם למקרה אחר.

הערר נדחה אפוא.

ניתנה היום, י"ג בניסן התשפ"ב (14.4.2022).

ש ו פ ט